
Grønt lys for toppforskningssentre

AKTUELT

KARI RONGE

Email: kari.ronge@legeforeningen.no

Tidsskriftet

Norges forskningsråd har fått klarsignal til å opprette inntil ti sentre for fremragende forskning, slik forskningsmeldingen fra 1999 tok til orde for.

Det er ventet strid om lokalisering, idet samtlige etablerte forskningsmiljøer kan søke om å bli verter for sentrene.

Stortingsmelding nr. 39 (1998–99) *Forskning ved et tidsskille* anbefalte sterkt å opprette slike Centres of Excellence for å fremme norsk forskning på internasjonalt toppnivå. I juni 2000 hadde Norges forskningsråd ferdig sin utredning, som Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet gav grønt lys for 22. januar.

Terje Emblem, avdelingssjef i Forskningsrådet, opplyser at 140 millioner kroner er avsatt til formålet og at halvparten av sentrene kan etableres i 2002.

Hvert av sentrene vil få et budsjett på mellom 10 og 20 millioner kroner.

Medisin og helse prioritert

– Vi vil nå sende invitasjon til samtlige forskningsinstitusjoner om å søke å bli vertssted. Det er ingen føringer på hvorvidt universiteter, høyskoler eller frittstående forskningsinstitutter skal ha fortrinn, sier Emblem.

Foruten de fire universitetene, er det 26 statlige høyskoler og 60–70 selvstendige forskningsinstitutter i Norge. Emblem regner med at sentrene som får tilslaget, vil være innenfor de fire satsingsområdene som Stortinget har prioritert. Foruten medisin og helse, er dette marin forskning, informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) og forskning i skjæringsfeltet mellom energi og miljø.

Langt fra målet

Toppforskningscentrene blir etablert som stimuleringsiltak for miljøer som opplever

rekrutteringsvansker, økonomiske bekymringer og kommersialisering i stadig økende grad. Dessuten er den norske forskningsinnsatsen ennå langt fra OECD-nivå (1). Fersk statistikk viser at Norge fremdeles ligger på 1,7 % andel av brutto nasjonalprodukt (BNP) mens andre nordiske land bruker nær det dobbelte. I fjor tilsvarte dette en samlet sum til forskning i Norge på 20,2 milliarder kroner. For å nå det vedtatte målet om at Norge skal nå OECD-nivå innen 2005, må bevilgning til forskningen økes med 9 milliarder kroner.

Spørsmålet er om satsing i spiss går på bekostning av bredde: – Jo, men dette er en konsekvens av at kvalitet nå står i høysetet, for at de beste skal få bedre vilkår og at talenter skal bli bedre ivaretatt, sier Terje Emblem.

Han støtter seg på evalueringsrapporter som Norges forskningsråd nå får inn fra internasjonale paneler. Disse viser at spredning av midlene kan føre til utarming, og at en konsentrasjon av midlene må til for at Norge skal hevde seg internasjonalt.

LITTERATUR

1. Ronge K. Norsk medisinsk forskning – fra festtaler til realiteter? Tidsskr Nor Lægeforen 2000; 120: 3607–9.

Publisert: 20. februar 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 29. mars 2026.